

VELJESVIESTI

TURUN SOTAVETERAANIT RY:N JÄSENLEHTI

2/2020

Puheenjohtajalta

Liitytään virustorjuntajoukkoihin

Kunnioitettavat veteraanit, arvostetut tukijoukkomme ja muut lukijamme. Kirjoitan tätä viestiä teille kiihtyvässä korona-virusvaiheessa, vaiheessa, jonka tulevaisuutta on mahdoton ennustaa. Elämme kuitenkin vielä kauan poikkeuksellista aikaa, emme tosin kevään tapaan valmiuslain voimassa ollessa, mutta hankalaa aikaa myös veteraaniasioiden hoidossa.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että tartuntojen painopiste on nuorissa ikäluokissa niin työelämässä kuin vapaa-aikanakin. Tilastojen mukaan ns. suurkuluttajat saavat aikaan 80% uusista tartunnoista. Nyt olisi tärkeätä saada nämä ikäluokat ymmärtämään, kuinka merkittävässä asemassa he ovat, ei vain taudin sairastajina, vaan myös viruksen levittäjinä – aina keski-ikästään 95-vuotiaisiin veteraaneihin asti.

Tähän mennessä virus ei ole juurikaan aiheuttanut lisäkuolemia veteraanijoukkoihin. Näyttää siltä, että te veteraanit olette sellaisia tervaskantoja, joihin ei virus saa otetta. Te olette läpikäyneet sodissa sellaiset poikkeusolot, että niihin verrattuna tällaiset epidemiat tai pandemiat ovat pikkujuttuja, vaarallisia, mutta rajallisia.

Minä vetoan vakavasti teihin nuoret. Tuntekaa vastuu omasta terveydestänne. Silloin huolehditte samalla vanhemmista. Veteraanimme ovat velvollisuutensa tehneet tässäkin taistelussa ja ovat noudattaneet saamaansa ohjeistusta ja varotoimenpiteitä. Vaikka te sairastatte taudin lievänä, sen levittäminen riskiryhmiin, myös sotiemme veteraaneihin, on pahimmassa tapauksessa hengen-vaarallista.

Kesällä, kun virustartuntojen määrä laski huomattavasti, lievennettiin monia kieltoja tai suosituksia. Näyt-

ti, että tilanne saatiin hallintaan. Vapautta ei kuitenkaan seurannut vastuu taudin levittämisestä. Taudin leviämisen estäminen ei sinänsä ole vaikeaa. Tarvitaan hyvä käsien pesu ja desinfiointi, lähikontaktien välttäminen, eli turvavälit, yskiminen nenäliinaan tai hihaan sekä maskien käyttö tilanteissa, joissa edellä mainittuja ei voida varmistaa. Nyt tarvitaan kaikkien yhteistä ryhtiä, virustorjuntajoukkoja, ketään syylistämättä, mutta kaikkia kannustaen järkevään toimintaan.

Olen tarkoituksella kirjoittanut koronasta, vaikka se ei ole juurikaan voimakasta kausi-influenssaa pahempi. Kuitenkin veteraanimme elämän ehtoon turvaamiseksi kaikki mahdollinen on tehtävä heidän suojaamiseksi. Se on meidän nuorempien tehtävä. Veteraanien toimintakyvyn ylläpito on tärkein tukitehtävämme ja siinä virustorjunta on tärkeä asia.

Meillä on Turun Sotaveteraaniyhdistyksessä vielä hieman vajaa 100 veteraanijäsentä. Heidän auttamisensa on yhdistyksen ydintehtävä. Me pyrimme edelleen tukemaan kaupungin toimijoita mm. kotiin annettavien palvelujen varmistamisessa ja palvelutarvearviointien jatkuvassa ajan tasalla pitämisessä.

Yhdistyksen toiminnan painopiste on myös lähivuosiin entistä enemmän veteraaniperinteen turvaamisessa. Tässä työssä edetään monella tavalla, joita kerrotaan toisaalla tässä lehdessä. Me olemme luvanneet teille kunnioitetut veteraanit, ettei se kaikki mitä teitte sotien aikana itsenäisyytemme turvaamisessa saa unohtua. Me pidämme lupauksemme.

Arvoisat lukijat joulu lähestyy ja tällä hetkellä näyttää siltä, ettemme pysty järjestämään perinteistä joulu-

juhlaa. Meillä ei ole tarjolla sellaista juhlatilaa, jossa voisimme turvallisesti juhlaa.

Kuitenkin, tapahtui mitä tahansa, me yhdistyksessä emme teitä veteraanit jouluna unohtaa. Näistä mahdollisuuksista kerrotaan toisaalla tässä lehdessä.

Näissä hankalissa merkeissä toivotan kuitenkin valoisaa joulun aikaa. Pitäkää itsenne terveinä ja voikaa hyvin.

Pekka Paatero

Turun Sotaveteraanit ry:n
puheenjohtaja

Turun Sotaveteraanien vuosikokous oli Tuomiokirkkoseurakunnan juhlasalissa poikkauksellisesti elokuussa. Puheenjohtajana toimi Matti Ketola ja sihteerinä Osmo Suominen.

Porin prikaatin apulaismomentajan, eversti Riku Suikkasen kokoussesitelmässä ”Ajankohtaista puolustusvoimista ja Porin prikaatista”.

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan tervehdys	2
Yhdistyksellä vuosikokous	4
Uhat ja kriisinsietokyky	5 – 7
Paluu juurilleen	8 – 11
Rouva Toimisto	12
Toiminnanjohtajan tervehdys	13
Perinteisistä sävelmistä	14 – 15
Suomen legendaarisin	16 – 18
Turku sodasta rauhaan	19 - 23

Kansikuva: Veteraaniperinteen säilyminen ja siirtäminen nuoremmille sukupolville on tärkeä osa yhdistysten toimintaa. Tuki- ja perinneyhdistykset jäsenet ovat olleet mukana toimiston veteraanihuoneen kokoelmien järjestelyissä.

Yhdistyksen vuosikokous järjestettiin poikkeuksellisesti elokuussa. Puheenjohtajaksi valittiin Pekka Paatero, hallitukseen toimi Kai Kiilunen ja varajäseneksi Antti Koponen. Sotaveteraanien kultaisella ansioristillä palkittiin Reijo Rauhala, Sotaveteraanien ansioristillä Matti Ketola ja Kauko Vikiö, kultaisella ansiomerkillä Hannu Mäkilä sekä hopeisella ansiomerkillä Elvi Jalonen, Kaarina Laine, Esa Lehtinen, Pekka Saarela, Pekka Urho ja Vesa Uusipaikka.

Sotaveteraanien kultaisen ansioristin Pekka Paatero ja Osmo Suominen luovuttivat Matti Ketolalle ja Kauko Vikiölle. Vuosikokouskuvat Mikael Andersson

Vuosikokouksessa esitelmöi Porin prikaatin apulaiskomentaja, eversti Riku Suikkanen.

Kuva Mikael Andersson

”Moniulotteiset uhat ovat hämärtäneet”

- Moniulotteiset uhat ovat hämärtäneet perinteistä sodan ja rahan rajaa, totesi Turun Sotaveteraaniyhdistyksen vuosikokouksensitelmässään Porin prikaatin apulaiskomentaja, eversti Riku Suikkanen. Hän käsitteli sodan kuvan muutoksia, Suomen turvallisuusympäristön muutosta, Puolustusvoimien nykytilaa, kertausharjoituksia ja vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta sekä nykypäivän Porin prikaattia.

Suuret pakolaistilanteet, ilmastonmuutos ja terrorismi ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat valtioiden kriisinsietokykyyn. Kyseiset uhat ovat kuitenkin ratkaistavissa valtioiden toimenpitein ja kansainvälisen yhteistyön avulla, eivätkä ne muodosta

vastaavalla tavalla uhkaa maiden itenäisyydelle, kuten sotilaalliset uhat

Uhat, joiden taustalla on valtiollinen toiminta, vaatii aina yhteiskunnan varautumista ja tarvittaessa kaikkien voimavarojen käyttöä.

Perinteisten sotilaallisten uhkakuviennalle on noussut erityyppiset kyber- ja informaatio-operaatiot. Myös avaruuden merkitys on kasvanut. Kybervaihtaminen, informaatio-operaatiot, nopeasti leviävät tartuntataudit sekä talouden, kaupamerenkulun, energiansaataavuuden häiriöt ovat esimerkkejä mahdollisista uhkakuviista, joiden vaikutukset koskisivat välittömästi kaikkia kansalaisia sekä yhteiskunnan hallinnonaloja.

Sotilaallisen toiminnan osalta konventionaaliset aseet ja perinteinen sodankäynti eivät katoa keinovalikoimasta.

Pohjoisen alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut ja siihen on myös sotilaallisesti valmistauduttava.

Itämeren ja arktisen alueen merkitys on kasvanut, mikä näkyy sotilaallisen toiminnan lisääntymisenä.

Suomen lähialueella tapahtuva kriisi vaikuttaisi todennäköisesti Suomeen, ja toisaalta Suomen joutuminen konfliktiin koskisi todennäköisesti kaikkia lähialueen valtioita. Samoin kriisi koskettaisi heti alusta alkaen koko yhteiskuntaa.

Venäjän pyrkimyksenä on vahvistaa suurvalta-asemaansa ja osana tätä tavoitetta se vahvistaa sotilaallista puskurivyöhykettään ja sotilaallista suorituskykyään rajojensa läheisyydessä ja kehittää kykyään ulottaa vaikutustaan naapurivaltioidensa alueelle.

Koulutusta Porin prikaatissa.

Kuva: Puolustusvoimat/viestimies Kaapo Valkamo

Siksi Venäjä on ottanut käyttöön uusia asejärjestelmiä ja lisännyt joukkojaan rajojemme läheisyydessä viimeisten vuosien aikana.

Sekä Nato että Venäjä harjoittelevat pohjoisessa entistä tiiviimmin ja lähempänä toistensa alueita.

Nato-maat ovat vahvistaneet itäisen Euroopan ja Baltian alueen puolustusta sijoittamalla alueelle joukkoja ja järjestelmiä.

Venäjä voi tarvittaessa vahventaa joukkojaan millä suunnalla tahansa nopeasti maahanlasku- ja erikoisjoukoilla sekä ilmavoimien suorituskyvyillä.

Venäjä harjoittelee aktiivisesti myös Suomen lähialueella.

Venäjän aktiivisesta harjoitustoiminnasta huolimatta Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä uhkaa.

Puolustusvoimien nykytila

Puolustusvoimien tilannekuva, valmius ja suorituskyky vastaavat turvallisuusympäristön vaatimuksiin.

Puolustusvoimat ylläpitää sellaista puolustuskykyä, joka ennaltaehkäisee sotilaallisen voiman käytön Suomea vastaan.

Puolustusvoimat ylläpitää jatkuvasti tilannekuvaa Suomen lähi-alueen sotilaallisesta tilanteesta.

Alueellisen koskemattomuuden valvonnan myötä Meri- ja Ilmavoimat

ovat olleet jo vuosikymmeniä tarvittavilta osin valmiudessa. Maa-voimat valmiutta on kehitetty viimeisten vuosien aikana.

Valmiuden säätelykykyä on kehitetty parantamalla valmiusjoukkoja varustamalla ne tehokkaasti ja ajanmukaisesti. Asejärjestelmien kehittämisessä on painotettu tilannetietoisuuden ja asevaikutuksen merkitystä.

Valmiuden oikea-aikaisella säätelyllä pyritään ensisijaisesti estämään tilanteen kiristymisen sotilaallisen voiman käytöksi Suomea kohtaan.

Lainsäädäntötyö on tukenut merkittävästi kokonaisturvallisuuteen liittyvää valmiuden säätelyä, viranomaisyhteistyötä, aluevalvontaa sekä tiedonhankintaa.

Puolustusvoimien kykyä vastata erilaisiin uhkiiin on parannettu kehittämällä sekä toimintatapoja, että teknisiä järjestelmiä. Tällä pystytään paremmin ennakoimaan toimintaympäristömme muuttuvat olosuhteet.

Puolustusvoimat toimii jatkuvasti ylläpitämällä tilannekuvaa, varmistamalla alueellisen koskemattomuuden kaikissa olosuhteissa ja varmistamalla, että Puolustusvoimien suorituskyky vastaa arvioitua tarvetta kaikissa valmiustiloissa.

Puolustusvoimat säätelee omaa toimintaansa toimintaympäristön edellyttämällä tavalla

Puolustusvoimat on erityisesti kehittänyt kykyään operointiin normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Puolustusvoimat pyrkii toimimaan samalla tavalla niin normaali- kuin poikkeusoloissa.

Poikkeusolojen keskeiset toiminnot ovat käynnissä jo normaalioloissa.

Kertausharjoituksista

Puolustuskyvyn ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa varusmiesten ja reserviläisten koulutusta sekä harjoittelua.

Kertausharjoitukset tähtäävät sotilaallisen suorituskyvyn kehittämiseen sekä valmiuden joustavaan kehittämiseen.

Kertausharjoituksissa koulutettujen reserviläisten määrä on viimeisten kolmen vuoden aikana ollut 18 000 tasolla.

2020 tavoitteena on että kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrä nousee yli 19 000 reserviläiseen.

Kertausharjoituksissa pidetään yllä varusmiespalveluksen aikana saatuja sotilaallisia tietoja ja taitoja sekä koulutetaan tarvittaessa vaativampiin tehtäviin.

Vapaaehtoiset harjoitukset

Vuoden 2020 alusta voimaan tulleen uuden lain vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta, sotilaallinen koulutus on Puolustusvoimien tehtävä, mutta itse koulutus tehdään kiinteässä yhteistyössä MPK:n rekrytoimien ja kouluttamien kouluttajien kanssa.

PV ei tilaa 2020 alkaen MPK:lta vapaaehtoista sotilaallista koulutusta, vaan näiden aiemmin MPK:lta tilattujen sotilaallisten koulutustapahtumien sisällöt siirretään Puolustusvoimien vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen (PVVEH) tarjontaan. Vuonna 2020 PV:n itse järjestämissä vapaaehtoisissa harjoituksissa koulutetaan noin 12 000 reserviläistä.

Vapaaehtoisissa harjoituksissa pyritään harjoittelemaan lähtökohtaisesti samoja asioita kuin kertausharjoituksissakin eli pidetään yllä varusmiespalveluksen aikana saatuja sotilaallisia tietoja ja taitoja, koulutetaan asevelvollisia vaativampiin tehtäviin, perehdytetään asevelvolliset sotilaallisessa maanpuolustuksessa tapahtuneisiin muutoksiin sekä harjoitetaan joukkokokonaisuuksia niille suunnitelluissa kokoonpanoissa.

Puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset suunnitellaan osana joukkotuotantosuunnitelmaa. Haasteen aiheuttaa se, että harjoitukseen osallistuminen on vapaaehtoista, eikä näin ollen aina saada koko joukkoa paikalle.

Lakimuutoksen jälkeen Puolustusvoimien ja MPK:n tehtävä ja roolijako on selkeämpi ja Puolustusvoimilla on selkeämpi ohjausvastuu vapaaehtoiseen toimintaan. Vapaaehtoisessa koulutuksessa painotetaan paikallispuolustuksen joukkoja sekä vastaavia ilma- ja merivoimien joukkoja.

Porin prikaati nykypäivänä

Tänä päivänä Porin prikaati on Suomen suurin joukko-osasto sekä henkilökunnan että varusmiesten määrässä. Nykymuotonsa Porin prikaati sai vuoden 2015 alussa, kun Niinisalossa sijainnut Tykistöprikaati ja Säkylässä sijaitseva Porin prikaati yhdistettiin. Tänä päivänä Porin prikaatissa on palkattua henkilökuntaa noin 650 ja prikaati kouluttaa vuosittain noin 4 000 varusmiestä.

Porin prikaatin toiminta-alue on laaja ja kattaa Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueet, länsirannikon suunnassa ”Kemiöstä Kokkolaan” alueen, jolla on noin 1,14 miljoonaa asukasta. Turun ja Vaasan aluetoimistojensa kautta Porin prikaati hoitaa viiden maakunnan lisäksi Ahvenanmaalla noin 355 000 reserviläisen asevelvollisuusasioita.

Prikaatin arki kulkee kotimaan ja kansainvälisyyden vahvassa vuorovaikutuksessa. Tällä hetkellä painopiste on kotimaan tehtävissä. Kotimaan puolustukseen Porin prikaati kouluttaa varusmiehiä ja reserviläisiä jääkäri-, tykistö-, tiedustelu-, pioneeri-, suojelu-, viesti-, sotilaspoliisi- ja huoltoaselajeissa.

Porin prikaatissa saa koulutuksensa myös Suomen kansainvälinen valmiusjoukko, joka on kriisinhallintatehtäviin erikoiskoulutuksen jo varusmiesaikana saava joukko. Lisäksi Porin prikaati vastaa vuosittain kriisinhallintaoperaatioihin lähettävien noin 1 000 reserviläisen koulutamisesta.

Porin prikaatissa on myös valtakunnallinen Suojelun osaamiskeskus, joka ainoana Suomessa antaa koulutusta sekä sotilaille että muille viranomaisille aidoilla taisteluai-neilla, kuten taistelukaasuilla. Tätä tarkoitusta varten Porin prikaatiin rakennettiin 2019 erillinen taisteluainekoulutusrata.

Nykyisen Puolustusvoimien organisaation mukaan Maavoimien joukko-osastot vastaavat paikallispuolustuksesta omalla alueellaan. Paikallispuolustuksen tehtäviä ovat perustaminen, perustamisen aikainen koulutus, kohteen suojaaminen, alueella olevien muiden puolustusvoimien joukkojen tukeminen, ulkomaisen avun vastaanoton tukeminen, viranomaisten tukeminen ja taistelu-tehtävät. Paikallispuolustukseen kuuluu myös yhteistoiminta alueella toimivien viranomaisten, kuntien ja kaupunkien sekä järjestöjen kanssa. Paikallispuolustusta harjoitellaan kahdesti vuodessa keskittyen yhteistoimintaan jossakin prikaatin alueella olevassa kaupungissa. Edellinen harjoitus oli Porissa maaliskuussa 2020. Seuraavaa harjoitusta valmistellaan Kokkolaan syyskuuksi 2020.

Sotaveteraanit esimerkkeinä

Porin prikaati kouluttaa tämän alueen nuorista isänmaan puolustajia, veteraanisukupolven esimerkin

velvoittamalla tavalla. Nykypäivän asevelvolliset saavat hyvän sotilas-koulutuksen ja parhaan mahdollisen välineistön sodan ajan tehtäviensä toteuttamista varten. Vakaa käsitykseni on, että nykypäivänkin nuoret täyttävät tarvittaessa velvollisuutensa myös siinä kovimmassa paikassa. Te olette esimerkkinä heille siitä, mitä tarkoittaa sotilasvalan velvoitteiden täyttäminen loppuun asti ja miten vastuuntuntoisella työllä, uhrautumisella yhteisen edun nimes-sä ja henkilökohtaisella sitkeydellä päästään yli vaikeistakin ajoista.

Suomessa on kansainvälisesti korkea maanpuolustustahto. Kaksi kolmasosaa on sitä mieltä, että jos Suomeen hyökätään, niin suomalaisten on puolustauduttava aseellisesti kaikissa tilanteissa, vaikka tulos näyttäisi epävarmalta. Kysymykseen ”Jos Suomeen hyökätään, olisitko itse valmis osallistumaan maanpuolustuksen eri tehtäviin kykyjenne ja taitojenne mukaan?” vastasi viime vuonna myöntävästi yli kahdeksan kymmenestä, yhteensä 84 prosenttia väestöstä.

Normaalioloissa maanpuolustus-työn yksi tärkeä tehtävä on osoittaa kansalaisten maanpuolustushenkeä ja -tahtoa sotilaallisen pidäkkeen pitämiseksi korkealla. Sotilaallinen pidäke tarkoittaa kynnyksen nostamista mahdollisimman korkealle siihen, että joku suunnittelee tai käyttää sotilaallista voimaa Suomea vastaa. Kaikki maanpuolustustyö osoittaa tätä henkeä ja tahtoa. Sotaveteraanien hyväksi tehtävä työ osoittaa maanpuolustustahdon ulottuvan myös niiden auttamiseen jotka ovat täyttäneet sotilasvalan velvoitteet tositilanteessa. Tällä perusteella tekemämme työ on tärkeä osa sotilaallisen pidäkkeen muodostamista ja maanpuolustusta.

Kiitän omasta ja Porin prikaatin puolesta sotaveteraaneja ja heidän hyväkseen työskenteleviä, onnitte-len tänään palkittuja ja toivotan Turun sotaveteraaneille hyvää jatkoa.

Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin sekä Veteraanikivi-muistomerkkien hankkeissa yhdistykset ovat olleet vahvasti mukana.

Tuki- ja Perinneyhdistys palaa juurilleen

Tuki- ja Perinneyhdistyksen toiminta itsenäisenä yhdistyksenä päättyi tämän vuoden lopussa. On tullut aika koota voimat ja jatkaa toimintaa Turun Sotaveteraanit ry:ssä yhtenä yhdistyksenä. Tuki- ja Perinneyhdistyksen 20-vuotishistoriikki julkaistiin vuonna 2014. Historiikkimme nimi **"Veteraanin rinnalla"** kuvaa hyvin tukijäsenien tärkeää työtä ikääntyvien veteraanien, puolisoitten ja leskien apuna ja tukena.

Tämä on yhdistyksemme 26. toimintavuosi. Toiminta alkoi kuitenkin vuonna 1989 pääyhdistyksen

toimikuntana. Mukana olivat jo silloin Simo Suokivi ja Juhani Vähäsalo. Vuonna 1992 Turun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajaksi tuli Antti Näsi. Hän alkoi aktivoida yhdistyksen organisaatiota ja toimintaa. Hän totesi myös Veljesviesti-tiedotteessa, että tuki- ja perinnetoimikunta odottaa joukkoonsa uusia nuoria tukijäseniä varmistamaan veteraanien perinteen jatkuvuutta ja avuksi laajentuvaan toimintaan. Vuonna 1993 alkoivatkin toimet tuki- ja perinnetyön tehostamiseksi. Ne johtivat nopeasti Tuki- ja Perinneyhdistyksen

perustamistoiimiin.

Turun Sotaveteraanien jäsenmäärä oli silloin vielä yli 3 000 ja veteraanien keski-ikä oli noussut jo 75 vuoteen. Nyt iäkkäiden veteraaniemme keski-ikä on yli 95 vuotta ja heidän määränsä on vähentynyt alle sadan. Turun Sotaveteraanit ry:n toiminta on jo pitkään ollut tukijäsenien varassa. Tukiyhdistyksemme jäsenmäärä on viime vuosina ollut laskussa, mutta uusiakin jäseniä saadaan jatkuvasti. Jäsenmäärä oli suurimmillaan vuonna 2012 vähän yli 400. Tukijäsenetkin ovat ikääntyneet ja

Muonitusjaoston työt ovat tukijäsenten käsissä.

nuorempaa joukkoa ei ole tarpeeksi saatu mukaan toimintaan. Se on tulevaisuudessa iso haaste. Viime vuoden lopussa jäseniä oli 245. Veteraanien tuki ja hoiva viimeiseen veteraaniin asti on yhteinen kunnia-asiamme.

Tuki- ja perinnetoimikunnan syyskokous 9.11.1994 oli samalla yhdistyksen perustava kokous. Kunniapuheenjohtajamme Mauno Harju oli keskeisessä roolissa yhdistystä perustettaessa. Mauno Harju toimi puheenjohtajana aina vuoteen 2009 saakka. Tuki- ja Perinneyhdistyk-

sen ja sen tukijäsenten toiminta löysi nopeasti paikkansa Turun Sotaveteraanien toiminnassa. Mauno Harju kuvaa toiminnan kehittymistä Veljesviestissä 1/1996 seuraavasti: ***"Paljon on saatu jo aikaan ja mikä tärkeintä, sotaveteraanisisaret ja -veljet ovat hyväksyneet meidän tuki- ja perinneyhdistyksen jäsenet rinnalleen. Se jos mikä osoittaa työmmme tarpeellisuuden."***

Tuki- ja Perinneyhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden 1997 lopussa kasvanut jo 167 henkilöön, joista naisia oli 35. Naisjaoston kunniapu-

heenjohtaja Lea Kunnas teki suuren työn veteraaniemme hyväksi vuoteen 2005 asti. Pirkko Kuorehjärvi jatkoi hänen työtään uutena puheenjohtajana. Hänen toimintansa on myös Tuki- ja Perinneyhdistyksen hallituksessa ollut isossa roolissa. Naisjaoston aktiivinen toiminta on ollut kaikessa toiminnassamme korvaamattoman tärkeää. Tukijäseniä tarvittiin vuosi vuodelta enemmän Turun Sotaveteraanien kaikkien jaostojen ja toimikuntien käytännön tehtäviin.

Yhä tärkeämmäksi tuli veteraanien ikääntyessä Turun sotaveteraanien oma kotiapu- ja tukitoiminta. Marja-Liisa Harjun ammattitaito ja työpanos oli merkittävä kotiaputoiminnan käynnistämisessä vuodesta 2001 alkaen. Yksinäisten veteraanien, leskien ja puolisoitten auttaminen ja ystävöityminen on aina ollut tukijäsenien ykköstehtäviä. Vuodesta 2014 alkaen käynnistyi myös yhdistyksen oma ystäväpalvelu.

2000-luvulle tultaessa iäkkäiden veteraanien rivit alkoivat harventua ja tukijäsenien tehtävät toimikunnissa ja jaostoissa vastaavasti kasvoivat. Monet tapahtumat ja juhlat tulivat tunnetuiksi ja saivat koolle paljon veteraaniväkeä ja muuta yleisöä. Avoimet ovet -tapahtuma veteraanitoimistolla ja piha-alueella sotilasteltoissa hyvine tarjoiluineen ja arpajaisineen, lipaskeräykset yhteistyössä puolustusvoimien kanssa, hernerokan myynti kauppatorilla ja lukuisissa muissa tapahtumissa, veteraaniväen kesätapahtumat Tavassalon Kulossa ja viime vuosina Kaksikerran Hirvilammella. Simo Suokivi on ollut mukana yhdistyksemme toiminnassa alusta asti ja on tehnyt suuren työn monien tapahtumien organisaattorina ja TOK:n arvokkaan tuen hankkijana. Muonitusjaoston toimintavastuu ja työt ovat myös tukijäsenien osaavissa käsissä. Leena Karttunen ja Kauko Vikiö ovat pitkään vastanneet hernerokan ja joulupuuron valmistuksesta ja myynnistä torilla ja tapahtumissa.

Vuosikokoukset ja joulujuhlat seurakuntayhtymän juhlasalissa ovat olleet meille kaikille tuttuja ja tärkeitä. Turun sotaveteraanisoittajat ja Turun sotaveteraanilaulajat ovat saaneet suuren suosion ja kiittollisen yleisön juhlatapahtumissa ja konserteissa. Naisjaoston aktiivinen rooli ja suuri työpanos on aina ollut mukana kaikkien tapahtumien tarjoiluissa ja järjestämisessä. Siitä kertovat naisjaoston puheenjohtaja Pirkko Kuorehjärven sanat Historiikissamme: **”Veteraanityö on sydämen asia”**. Hengellinen jaosto on ollut tärkeä kokoontuminen veteraaneillemme.

Naissaoston jäsenet ovat kokoontuneet säännöllisesti. Jaostolaiset ovat olleet ahkerasti mukana erilaisten tapahtumien järjestelyissä.

Teuvo Rantala yhdessä Pirkko Kuorehjärven kanssa on vastannut tästä toiminnasta.

Veteraaniperinteen säilyttäminen ja siirtäminen nuoremmille sukupolville on tärkeä osa Turun Sotaveteraaniiyhdistysten toimintaa. Siitä ovat pysyvästi muistona Marsalkka Mannerheimin ja Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin muistomerkit sekä Turun Sotaveteraanien muistomerkki Veteraanikivi ”Pro Patria 1939 – 1945”. Niiden hankkeissa molemmat yhdistyksemme ovat olleet vahvasti mukana. Seppelien laskut, seppelpartiot ja lippulinnat sekä Itsenäisyyspäivien muistojuhlat ja tapahtumat ovat tarvinneet tekijänsä. Perinnehuone veteraanitoimistolla on täydentynyt

monilla lahjoituksilla ja pari vuotta sitten sen kokoelmat on järjestetty ja uudistettu Mikael Anderssonin ja Matti Ahlroosin asiantuntemuksella.

Pekka Paatero tuli Turun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajaksi vuonna 2012. Hänen aikanaan ovat iäkkäiden veteraanien tukitehtävät lisääntyneet ja siirtyneet meille nuoremmille tukijoukoille. Itse olen saanut kunnian olla Tuki- ja Perinneyhdistyksen puheenjohtajana vuodesta 2012 alkaen. Yhdistyksemme ovat tänä aikana käytännössä jo toimineetkin yhtenä yhdistyksenä.

Viime vuosilta ovat lähtemättömästi jääneet mieleen yhdistyksemme sotaveteraanien – naisten ja miesten – haastattelut, joista ensimmäinen tehtiin puhelinhaastatteluna

Sotaveteraanilaulajien järjestämät yhteislaulut ovat keränneet salin täyteen laulumuisteluista kiinnostuneita.

vuodenvaihteessa 2016 – 2017. Suomi 100 juhlavuonna 2017 veimme veteraaneillemme Tasavallan presidentti Sauli Niinistön ja presidentin puolison Jenni Haukion allekirjoittamat kunniakirjat ja teimme samalla haastattelut heidän elämäntilanteistaan ja palvelutarpeistaan. Viime syksynä veimme oman tervehdysemme ja haastattelimme uudelleen kaikkia veteraanijäseniämme. Tavoitimme iäkkäät veteraanimme yli 90 prosenttisesti. Tuki- ja Perinneyhdistyksen aktiivijäsenien toimesta tämä suuri urakka onnistui. Suuri Kiitos Teille kaikille, jotka teitte tämän mahdolliseksi.

Näiden haastattelujen avulla olemme saaneet oikeaa tietoa veteraanien, puolisoitten ja leskien avun, tuen ja

palvelujen tarpeesta. Tämä tieto on käsitelty lukuisissa neuvotteluissa Turun kaupungin hyvinvointitoimialan johdon kanssa ja sen ansiosta Turku onkin veteraanipalvelujen järjestämisessä noussut koko Suomen eturiviin. Puheenjohtajamme Pekka Paatero ja Risto Kapari ovat vieneet kaupunkimme päättäjille tiedon veteraanien todellisesta tilanteesta. Turun Sotaveteraanien ja sen Tuki- ja Perinneyhdistyksen toiminnassa on aina ollut ykkösasiana veteraanien tukeminen ja heidän tarvitsemiensa palvelujen ja hoivan varmistaminen.

Veteraanien historia ja perinne tulee säilyttää uusille sukupolville. Perinneaika vaatii uuden organisaation ja uusia tekijöitä. Turun Sotaveteraa-

nit ry. ja sen Tuki- ja Perinneyhdistys yhdistetään yhdeksi maakunnallisen perinneyhdistyksen kunnalliseksi perinnetoimikunnaksi. Tärkeintä on tällä hetkellä edelleen veteraanien tukitehtävä. Yhdistyksemme jäseniä tarvitaan vielä pitkään.

”Veteraania ei jätetä. Me saimme auttaa.” Me kiitämme, emmekä unohda.

*Risto Kapari, puheenjohtaja
Turun Sotaveteraanien
Tuki- ja Perinneyhdistys*

Rouva Toimisto

Eila Kytölää voidaan perustellusti kutsua Rouva Toimistoksi. Hän ottaa veteraanitoimistossa vierailevat lähes ovella vastaan, työpöytänsä takaa hän vastaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja opastaa lisätietoja etsiviä oikeille teille.

- Tulin toimistoon päivystäjäksi 2007. Pian eteen tuli erillistehtäviä, mitä milloinkin. mm. puhtaaksikirjoituksia. Kun Marja-Liisa Harju luopui kotiaivustajatoiminnasta, ryhdyin vetämään tätä veteraanien kotona-asumista tukevaa työtä.

Tuolloin kotiapua kutsuttiin ”tämän päivän veljesavuksi”.

”Veljeasapu-nimikkeen saanut tukitoiminta on ollut monimuotoista. Vuosien aikana on jaettu tukea joululahjoina ja –paketteina, on järjestetty ”katastrofiapua” ja kohennettu asuinoloja. Tämän päivän veljesapua on Sotainvalidien Veljesliiton piiristä lähtenyt kotiaivustajatyö, jonka tavoitteena on sotaveteraanien ja heidän leskiensä kotona asumisen tukeminen.

Kotiaivustajan työ on apua arjen askareissa, vaikkapa kodin ylläpitosisiivousta, kaupassakäyntiä, ulkoilua ja juttuseuraa. Sadankunnan veteraanien tai veteraanin lesken luona käydään keskimäärin kaksi kertaa kuukaudessa. Suurin osa avunsaajista on yksinasuvia,” kerrotaan yhdistyksen nettisivulla vuodenvaihteen 2011/2012 aputilanteesta.

- Nyt kun veteraanit saavat apua Turun kaupungilta, kotiaivustajia on enää vain yksi, osaltani työ jatkuu leskien esittämien toiveiden, pääosin aikapyyntöjen vaatimiin soviteluihin.

- Tänäkin toimistossakin kuullaan koronaan liittyvistä paineista. Ja muutoinkin etsitään vastauksia hyvin erilaisiin kysymyksiin. Adressien myynti on aina kuulunut toimistolle, joulukuussa esittelen myös valikoiman joulukortteja.

Eila Kytölä kertoo tyytyväisyydestä

toimistojaksoonsa, mutta yhtä kiittävästi hän muistelee myös aiempia työkokemuksiaan.

- TVH tuli tutuksi isänikin ansioista, joka tiepuolen mestarina osallistui rakennustöihin myös sotavuosina. Kokemuksistaan hän ei kertonut, mutta eiköhän käynyt kerran Ääniselläkin.

- Lähes 40 vuoden ajan olin karttojen piirtäjänä sotilasläänin esikunnassa. Hienoja työjaksoja olivat sotatarjoitukset. Isot kartat peittivät työpöydän.

- Ajoittain kiire oli kova, mutta muistot ovat hienoja. Niihin kuuluvat myös esimiesten tervehdykset, kotona ovat yhä Mannerheimin kuva sekä hevosenkenkä.

Toiminnanjohtajan tuolilta

Hyvät Veljesviestin lukijat

Tätä kirjoittaessani olen huolissani. En ilmeisesti jäädäkseen tulleen epidemian suhteen, vaan yhdistyksemme tilanteesta. Olemme sanalla sanoen varmasti yhdessä Turun Sotaveteraanit ry:n elinkaaren haasteellisemmassa tilanteessa. Emme umpikujassa, mutta emme helpossakaan.

Koko tämän vuoden olemme yrittäneet kaupata hallussamme olevaa toimistohuoneistoa. Menestys on ollut huono. Oikeastaan vain kolme varteenotettavaa ostajakandidaattia on ollut matkan varrella liikkeellä, mutta kaikki yritykset saada aikaiseksi jotain näkyvää, ovat toistaiseksi olleet turhia. Ajat ovat hankalat. Nyt vaaditaan tässä suhteessa kaikkien korvien ja silmien aukioloa sekä aktiivisuutta asian suhteen. Emme tarvitse kuin yhden ostajan – sellainen löytyy kyllä, mutta aikaa ei saisi enää kulua kovin paljon.

Miksi tämä nyt sitten on niin tärkeää? Siksi, että yhdistyksen rahat ovat kiinni tässä huoneistossa, ja tämä taas haittaa toiminnan ylläpitämistä. Erityisen huolissani olen siitä, että jälleen aloitettu kotiaavustajatoiminta joudutaan pakostaan lopettamaan vuoden vaihteessa. Tätäkään asiaa ei kukaan tee korvaukselta. Toimistossa työskenteleville ei ole maksettu enää yli vuoteen. Varmaan ymmärrätte, että tässä on haastetta. Rajat tulevat vastaan jossain vaiheessa.

Tuki- ja Perinneyhdistys on lopettelemassa toimintaansa muuttuen ensi vuoden alusta erityiseksi Perinnetoimikunnaksi. Päättävät kokoukset on pidetty, ja päätökset olivat yksimielisiä. Hyvä näin, nyt on aika katsoa tulevaan. Veteraanityö ei lopu – se vain muuttaa muotoaan.

Tuki- ja Perinneyhdistyksen viimeiseksi jäävä puheenjohtaja Risto Kapari kirjoitti Turun Sanomissa 20.10.2020 mielestäni sangen ansiokkaan artikkelin, jossa hän – ainakin niiden mielestä, jotka osaavat lukea myös rivien välit – peräänkuuluttaa suhteellisuuden tajua vallitsevassa epidemiatilanteessa. Olen kirjoittajan kanssa täsmälleen samaa mieltä. Asia on vakava, ja siihen tulee suhtautua vakavasti, mutta ei sen takia kaikkea tarvitse peruuttaa ja lopettaa. On nimittäin niin, että kun tarpeeksi kauan jätetään kaikki tekemättä, niin uudelleen aloittaminen ei enää onnistu. Siksi kiitokseni yhdistyksemme hengelliselle jaostolle rohkeudesta jatkaa toimintaa. Ne tulevat mukaan, jotka tulevat – ja kiittävät siitä, että näin on. Se, että yksi vuoden tärkeimmistä tilaisuuksista, joulujuhla, on jouduttu peruuttamaan, ei johdu kokonaan meistä, vaan siitä, että meillä ei ole paikkaa, missä juhlaa pitää. Olosuhteet siis sanelevat pakon tässä tilanteessa.

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri on vastikään suorittanut vuotuisen kuntakierroksensa. Kierros paljasti selkeästi sen, että veteraanisukupolvi on osannut suhtautua tilanteeseen

rauhallisesti. Pahempaakin on nähty. Mutta entäpä mikä on tilanne meidän nuorempien kohdalla? Tuntee, että ainakin osalle on saatu aikaan tietynlainen – etten sanoisi lähes hysteerinen – ajatusmalli.

Meidän nuorempien tulee nyt muistaa, että emme jätä vielä keskuudessamme olevia veteraanisukupolven ihmisiä yksin. Yksinäisyys on pahinta heidän kohdallaan. Jos ei fyysisistä kontakteista uskalla tehdä, niin aina voi soittaa, ja kysellä kuulumisia. Viittasin edellä kotiaavustajatoimintaamme. Senkin soisi jatkuvan – ei vähiten siihen liittyvän sosiaalisen aspektin takia.

Näissä vähän mollivoittoisissa ajatuksissa totean lopuksi kuitenkin, että vuosi on taas kulumassa loppuun, ja lähestymme Joulun aikaa. Se, että voimme sitä rauhan oloissa viettää, on veteraaniemme aikaansaannos. Me voimme vain kiittää.

Toivotan Rauhaisaa Joulua ja Parempaa alkavaa vuotta 2021 kaikille tämän lukijoille.

Osmo Suominen
toiminnanjohtaja

Poimintoja veteraanisoittajien perinteisistä suosikkisävelmistä

Turun Sotaveteraanisoittajien kevätkausi loppui koronaepidemian takia jo maaliskuussa Maskun Tyttäret ja Pojat-partiojärjestön juhlaan. Alkoi pitkä kesäloma.

Soittaa voi kuitenkin yksinäänkin. Harjoitellessani ajatukset viivähtivät myös sävelmien suosikkiaikaan. Otinpa esille orkesterin nuottikansion, joka sisältää tällä hetkellä parisensataa kappaletta. Alkuperäisistä sota-veteraanien sota-ajan muistelmia sisältävistä kappaleista on tehty nykyiselle kokoonpanolle uudet sovitukset.

Ihan alkajaiseksi täytyy mainita George de Godzinskyn **Äänisen aallot**, joka oli pienen 7 soittajaa käsittävän orkesterin ensimmäinen esityskappale 8.12.1993 Turun Sotaveteraanit ry:n joulujuhlissa Turun konserttitalolla. Sovituksen teki Toivo Liesirova. Tämä sävellys syntyi Äänisen rannalla puolessa tunnissa WC-paperille kirjoitettuna. Sanat kirjoitti Kerttu Mustonen ilmahälytyksen aikana pommisuojaissa Helsingissä.

Tätä Saksassa tehtyä levyä jonotettiin Suomessa melkein ruokajonon tapaan. Suuren suosion johdosta tilattiin uusi erä levyjä mutta laiva, jossa lähetys saapui, torpedoitin ja niin Äänisen aallot vaipuivat Itämeren aaltoihin. Dramatiikkaa lisää se, että kappale joutui esityskieltoon 42 vuodeksi.

Yleisradion suosituimpiin ja kuunneltuimpiin lauluihin kuuluu ehdottomasti Lassi Utsjoen sävellys Elli Tuomiston sanoihin **Vartiossa**. Laulun koskettavat sanat eivät jättäneet yhtään kuulijaa kylmäksi sota-ajan jälkeen eikä myöskään nykyään. Nyt laulua tulkitsee orkesterin kanssa Pertti Keihäs. R.R. Ryynäsen Sinäkö äiti sovitettiin hiljattain mukaan perinnemusiikkitalaisuuteen Rauhalle.

Orkesterin nuottiarkistossa on runsaasti Georg Malmstenin esittämiä lauluja. Hänen nimellään oli konserttiinkin vuonna 2011. Turkulaista osaamista edustaa Usko Kemppi (Hurmerinta), joka sanoitti ja sävelsi mm. venäläistä alkuperää olevan ja G. Dubrianskyn säveltämän valssin **Elämää juoksuhaudoissa**. Kerrotaan, että tämä sanoitus syntyi kovassa tykistökeskityksessä Kannaksella.

Ulkomaisia käänösiskelmiä levytettiin Suomessa runsaasti. Näistä ohjelmistossamme on mm. **Kukkia Andeilta**, **Bell Ami** ja **Sataman valot**. Yksi suosikkivalssseista on Eino Partasen **Kaunis on luoksesi kaipuu**. Sota-ajan ensimmäinen naispuolinen iskelmäsäveltäjä oli Ester Seetri. **Ilta Kannaksella** jäi kuitenkin hänen ensimmäiseksi ja ainoaksi sävellykseksen.

Suosituista saksalaisesta **Lili Marlen** -laulusta, jonka Kerttu Mustonen sanoitti suomeksi nimellä **Liisa pien**, tuli klassikkojen klassikko. Kerttu Mustonen oli Nurmeksesta ja lahjakas viulisti. Harmony Sisters eli Raija,

Maire ja Vera Valtonen levyttivät **Kodin kynttilät** (säv. Joe Lyons) vuonna 1942. Siitä tuli rintamasotilaiden eniten toivoma levy. Kirjailija F.E. Sillanpää, joka vuonna 1939 sai Nobel-palkinnon, kirjoitti Marssilaulu-nimisen voimakastunnelmaisen runon.

Runon säveltämiseksi Yleisradio järjesti kilpailun. Voittaja oli lähes tuntematon Aimo Mustonen. Asemi-eskuoro levytti laulun nimellä **Sillanpään marssilaulu**. Sitä laulettiin Reino Hirvisepän sanoin ”aina ja joka paikassa, arvoasteisiin, puoluekantoihin, ikävuosiin, aikaan ja paikkaan katsomatta”. Marssi on mukana myös useassa orkesterin esiintymistilaisuudessa.

Perinнемusiikkiin kuuluu tietysti myös viihteellistä musiikkia. Talvisodan aikana viihdytyshenkilöitä eli mielialan nostattajia nimitettiin korsukolpörtööreiksi, kertoo Seppo Hovi. Viihteen ehdoton ykkönen on tietysti **Säkkijärven polkka**. **Heili Karjalasta** saa kuulijan iloiselle mielelle ja hyräilemään soiton tahtiin ja monia muita. Kevyempää musiikkia on valittu ohjelmistoon Yleisradion suositusta Lauantain toivotut-ohjelmasta.

Lähivuosina tullaan kiinnittämään huomiota yhä enemmän sotavuosien perinteen vaalimiseen. Orkesterin musiikkitarjonnasta löytyy runsaasti vastinetta haasteeseen. On muistettava, että sotavuosiemme (1939-1945) musiikista on tehty uusia sovituksia ja sanoituksia. Myös ne ansaitsevat sijansa perinнемusiikkia määriteltäessä. Kelpuuttaisin listaan yhden nykyajan sävellyksenkin eli Jukka Kuoppamäen **Sinisen ja valkoisen**. Siinä on isänmaallisuutta.

Turun Sotaveteraanisoittajat aloitti harjoitukset elokuussa normaaliin tapaan koronarajoitusten edellyttämin ehdoin. Saksalaisen filosofi Friedrich Nietzschen toteamuksessa ja myös orkesterin ykkösklarinetisti Markku Nurmisen mielellään siteeramassa sanonnassa ”Elämä ilman musiikkia on erehdys” on paljon totuutta. Musiikkia tarvitaan vaikeissakin olosuhteissa.

Heikkilän sotilaskoti, jossa orkesteri harjoittelee tiistaisin, suljettiin lokakuussa mutta yhteistyökumppani Liedon seurakunta tuli apuun. Harjoitukset jatkuvat nyt väliaikaisesti seurakunnan tiloissa. Siitä iso kiitos Lietoon. Kun elämä palautuu normaaliin arkeen, orkesterilla on tarjottavana mm. **Jääkärien morsian** -elokuvan musiikkia.

Kirjoittaja: *Elvi Jalonen*,
Turun Sotaveteraanisoittajat, sihteeri ja viulisti

Entisöity Ford Köln V 3000 S on harvinainen ja arvokas ajoneuvo. Puolustusvoimat osti näitä Saksasta keskellä jatkosotaa 300 kappaletta. Lieneekö yhtään toista vastaavaa sodan käynnystä säilynyt? Ainakaan Suomen ajoneuvohistoriallisen keskusliiton SAHKin jäsenten ajoneuvoluetteloissa ei ole ainuttakaan.

Autojoukkojen Turun killan Ford Kölnin tarina

Fordin Vee Kasia on sanottu Suomen legendaarisimmaksi kuorma-autoksi. Ei siis ihme, että viime sodisammekin suomalaisten sotilaitten toiseksi tärkeimmäksi kuljetusvälineeksi nimettiin Ford V8. Se tärkein kuljetusväline muuten olivat sukset.

Taustaa Puolustusvoimien Fordeista

Suomessa oli talvisodan alla kaikkiaan 19 000 kuorma-autoa. Näistä eniten, noin 40 prosenttia, oli Fordeja. Kun sodan syttyessä siviilistä pakko-otettiin 7 500 kuorma-autoa, oli luonnollista, että myös näistä suurin osa oli Fordeja. Autojen lisätarve oli huutava, mutta valuuttaa ei

ollut. Oy Ford Ab:n toimitusjohtaja Magnus Rydman kääntyi silloin suoraan Henry Fordin puoleen. Saatiin lupaus tuhannesta vuosimallin 1940 Ford V8:sta kymmenen prosentin käteismaksulla. Määrä nostettiin sittemmin 4 400 autoon.

Talvisotaan eivät Amerikan Fordit kuitenkaan ehtineet. Autoja toimitettiin osina valtameren yli Narvikiin ja muihin Norjan satamiin. Niitä koottiin Bodenissa Ruotsissa ja Helsingin Hernesaassa, jonne perustettiin Suomen ensimmäinen autojen kokoonpanotehdas. Valuuttapulassa tuhat Fordia myytiin Ruotsiin ja valtiovarainministeri Väinö Tanner peruutti osan tilauksesta. Kun Saksa miehitti Norjan keväällä 1940, he takavarikoivat sikäläisissä satoissa olleita ja Suomeen tarkoitettu-

ja Amerikan Fordeja tuhat kappaletta. Myöhemmin he sitten luovuttivat aseveljelle korvauksena saman määrän Citroeneja. Loput tilatuista Fordeista toimitettiin Petsamon Liinhamariin ja niiden osat kuljetettiin autoilla Rovaniemelle ja edelleen rautateitse Helsinkiin koottaviksi. Pohjolan Liikenne osti näistä Amerikan Fordeista viisisataa välirauhan aikana tärkeään Liinhamarin ja Rovaniemen väliseen liikenteeseen.

Amerikkalaisten autojen lisätoimitukset eivät olleet enää mahdollisia, kun Suomi alkoi veljeillä Saksan kanssa ja sopi saksalaisten joukkojen kauttakulusta syksyllä 1940. Suomen armeijalla oli kuitenkin jo käytössään tuolloin amerikkalaisia vuoden 1940 Ford V8 –kuorma-autoja kaikkiaan 1 800 – 2 000 kappaletta.

Autokillan perinnetoimikunnan puheenjohtaja Tapani Kaukovalta pitää Kölnin Fordista hyvää huolta. Välillä joutuu aivan konkreettisiin hommiin. Vai silittelyäkö tuo vain on? Saksalaisen Ford V8:n tunnistaa parhaiten yhtenäisestä tuulilasista. Amerikan "Hävittäjissä" se on kaksiosainen.

Auto tunnetaan lempinimellä Hävittäjä. Nimi tulee lähinnä voimakkaan vonkuvasta vaihteiston ja perän äänestä pikkuvaihteilla ajettaessa.

Berliiniin oli vuonna 1925 perustettu T- ja TT-Fordien kokoonpanotehdas. Vuonna 1933 Ford-Werke AG rakensi mittavat tehtaot Kölniin, Reinin rannalle. Kun sota syttyi, Kölnin tuotanto keskitettiin palvelemaan sotilastarpeita, mikä tarkoitti lähinnä kuorma-autojen ja V2-raketien turbiinien valmistamista.

Suomen puolustusvoimat osti 300 kappaletta Saksan Fordeja eli nyt tulemme Autojoukkojen Turun killan Ford Köln V 3000 S -autoon. Autoa valmistettiin vuosina 1941 – 1945. Saksan Fordit olivat lähes identtisiä amerikkalaisten kanssa, joten saksalaiset varaosat sopivat pääosin myös amerikkalaisiin. Se oli oleellisen tärkeää vuoden 1940 mallien pitämiseksi ajokunnossa.

Ulkoapäin eron Hävittäjään huomasi yhtenäisestä tuulilasista ja ehkä leveydestä. Kölnin Fordissa nimitäin etupyörät ja takapyörien ulompi rengas kulkivat samaa rataa, kun amerikkalaisissa etupyörät olivat

samalla leveydellä takapäin sisempien renkaitten kanssa. Pieniä eroja oli myös maskissa ja moottorissakin.

Perinneauto entisöidään

Kun autokomppania sodan jälkeen siirrettiin Turkuun, olivat sen kalustona pääosin juuri Kölnin Fordit. Jo 1980-luvun lopussa olikin herätetty ajatus tällaisen auton kunnostamiseksi 2. Erillisen Autokomppanian perinneautoksi. Varsinais-Suomen Ilmatorjuntarykmentti, jonka osana autokomppania toimi, teki huhtikuussa 1991 Pääesikunnan kuljetusosastolle esityksen vuosimallin 1942 Fordin saamiseksi tähän tarkoitukseen. Esityksen allekirjoittivat rykmentin komentaja Jouko Vahtonen ja autokomppanian päällikkö, idean varsinainen isä Mauri Rauhala.

Sopiva auto oli löydetty Puolustusvoimien Vilppulan kuljetusvälinevarikolta. Saman vuoden syyskuussa Pääesikunnan kuljetusosastolle suunnitelmaa täsmennettiin. Autokomppanian vääpelin, autoteknikko

Matti Vesikon johdolla auto entisöitäisiin vuosien 1991 - 1992 aikana ja työhön osallistuisivat vanhojen autojen harrastajat, sotilasmestari V. Ruohola ja kersantti S. Heleranta. Autojoukkojen Turun killan asiantuntija Reino Krouvila oli lupautunut avustamaan. Kustannuksista ja säilytyksestä vastaisi pääosin Ilmatorjuntarykmentti.

Kuljetusosasto neuvotteli Sotamuseon kanssa, jonka jälkeen kuljetusvälinevarikko oli valmis luovuttamaan vuoden 1942 Ford Köln V 3000 S -auton 2. Erilliselle Autokomppanialle kunnostusta varten. Komppanian päällikkö Mauri Rauhala kuittasi Vilppulassa auton vastaanotetuksi 3.10.1991. Kuljetuksen Turkuun hoitivat autokomppanian kertausharjoituksen reserviläiset.

Alun perin kuorma-autona Suomeen tuodun Kölnin Fordin vaiheista on varmaa tietoa vasta vuodesta 1963. Tuolloin kuorma-auto oli palloautoksi muokattuna palveluksessa Asevarikko 2:ssa eli Uudenkylän varikolla. Varikolla sattui räjähdysnettomuus 14. elokuuta 1965. Neljä henkilöä kuoli ja 70 loukkaantui. Pa-

Ford Köln parhaassa elementissään, maantiellä. Auton 95 hevosvoimaa antavat huippunopeudeksi 85 kilometriä tunnissa. Ohjaimissa on Jari Krouvila.

loauto säilyi kuin vahingossa, koska se oli varastoituna eri rakennukseen. Auton asiapaperit kuitenkin tuhoutuivat.

Auto siirrettiin ensin Asevarikko 4:än Iisalmeen, jossa se palautettiin alkuperäiseen asuunsa kuorma-autoksi. Vuonna 1971 täysin palvelleen Saksan Fordin sijoituspaikaksi tuli Vilppulan kuljetusvälinevarikko, jossa se oli varastoituna 20 vuotta. Sillä oli ajettu viimeksi 1980-luvun lopulla, kun sitä tarvittiin Pekka Parikan Talvisota-elokuvassa.

Entisöinti alkoi 9.12.1991 lavan ja ohjaamon irrottamisella. Työ jatkui rungon hiekkapuhaltamisella ja maalaamisella, moottorin koneistamisella ja peltiosien hiekkapuhaltamisella ja maalaamisella. Puolentoista vuoden uurastuksen jälkeen, toukokuun 21. päivänä 1993 moottori käynnistettiin eli mobilistien kielellä saatiin ensimmäiset savut.

Kunnostus oli tehty talkootyönä omien toimien ohessa. Koordinaattorina oli vääpeli Matti Vesikon jälkeen lokakuusta 1992 alkaen ollut luutnantti Pasi Vanttinen. Kaikkiaan entisöintityössä oli parikymmentä henkilöä. He olivat komppanian henkilökuntaa, varusmiehiä ja It-rykmentin Turun korjaamon henkilökuntaa, ammattimiehiä. Autokillasta olivat tukena Reino Krouvila ja autokomppanian entinen päällikkö Esko Pitkänen.

Kun It-rykmentti yhdistettiin panssari-prikaatiin, autokomppania lak-

kautettiin ja sen kuljettajatoiminnot siirrettiin Porin prikaatille, näytti perinneauto jääneen hetkeksi ilman isäntää. Prikaati teki omistussuhteista selvityksen vuonna 2006. Ajoneuvo on puolustusvoimien omaisuutta, sitä valvoo Sotamuseo ja se on Autojoukkojen Turun killan perinnetoimikunnan hallinnassa ja käytettävissä. Samasta vuodesta alkaen autoa on säilytetty ensin TS Auto- ja Viesintämuseon yhteydessä ja nykyäänkin TS-yhtymän tiloissa.

TAPANI KAUKOVALTA ja
JARKKO HEINO

Kuvat ANTTI JOUTSELA

Perinneauton tekniset tiedot

Merkki ja malli
Ford Köln V 3000 S

Valmistaja
Ford-Werke AG, Köln

Valmistusvuosi 1942

Moottori
8-sylinterinen V-moottori
Tilavuus 3 924 cm³
Teho 95 hv
Käyttövoima bensiini
Kulutus tiellä 32 litraa/100 km,
”maastossa” 45 litraa/ 100 km
Polttoainetankki 105 litraa

Huippunopeus 85 km/h

Sähkölaitteet 12 V

Mitat
Kantavuus 4 350 kg
Oma paino 1 500 kg
Kokonaispaino 5 850 kg
Kokonaismitat
6 385 x 2 250 x 2 175 mm
Akseliväli 4 013 mm

Erikoista
Keskuspainevoitelu, joka yleistyi
kuorma-autoissa vasta myöhemmin

Kölnin Fordin ohjaamo on varsin pelkistetty. Entisöinnissä jouduttiin jopa valmistamaan virta-avain. Huomaa suuntanuolien katkaisija keskellä kojelautaa tuulilasin alla. Vaihteisto on muuten synkronoimaton.

"SUOMEN SUURIMPIEN FASCISTIEN"

Orlov väittää johtavan Aseveljien Liittoa

Paasikivi ja Orlov amerikkalaisen lehtimiehen haastateltavina

Anglosaksisten sanomalehtimiesten Helsinkiin tekemän vierailun jälkeen on New York Timesin Moskovan kirjeenvaihtaja W. H. Lawrence kirjoittanut lehdelleen niistä vaikutelmista, joita hän sai matkallaan keskustellessaan Suomen hallituksen jäsenten, liittoutuneiden valvontakomission venäläisten ja brittiläisten jäsenten sekä Suomen kansalaisten kanssa.

limatta. Orlov korostaa sitä, että aseleposopimuksessa tällä tarkoitetaan vain sellaisia henkilöitä, joita syytetään jostakin erityisestä rikoksesta, kun taas siitä, mitä tehdään "sotarikollisille", saa Suomen kansa itse päättää. Mutta neuvostohallituksella on oikeus tuntea epäluuloa jokaista Suo-

(Jatk. siv. 3)

Näin otsikoi Turun Sanomat 25. tammikuuta 1945 kertoessaan haastattelusta, jonka Neuvostoliiton suurlähettiläs Pavel Orlov oli antanut Suomessa juttumatkalla olleelle New York Timesin toimittajalle. Valvontakomission neuvonantajana toimineen Orlovin lausunto oli viimeinen naula Suomen Aseveljien liiton arkkuun. Jo samana päivänä valtioneuvosto teki päätöksen järjestön lakkauttamisesta.

Aseveliliiton lakkautuksen taustalla oli syyskuussa solmitun välirauhansopimuksen 21. artikla, jossa Suomi sitoutui lakkauttamaan "fascisminluontoiset" ja Neuvostoliitolle vihamielistä propagandaa harjoittavat järjestöt. Artiklan muotoilu jätti varaa tulkinnoille, ja Suomen hallitus pyrki aluksi pitämään sen toteuttamisen tiukasti omissa käsissään. Valpo, joka ei tuolloin vielä ollut suinkaan punainen, laati listan yli neljästä sadasta Neuvostoliittoon räikeimmin vihamielisesti suhtautuneesta järjestöstä. Hallitus päätti

heti näiden lakkauttamisesta. Näihin järjestöihin kuuluivat muun muassa Suomen Kansallissosialistinen Työväenpuolue, SS-Aseveljet, Isänmaallinen Kansanliike sekä Akateeminen Karjala-seura. Päätökset uutisoitiin lehdistössä ilman keskustelua. Lakkautuslista ei valvontakomissiona kuitenkaan vielä tyydyttänyt. Komission painostuksesta hallitus lakkautti vuoden lopulla vielä muun muassa Suojeluskunnat sekä Lotta Svärd -järjestön. Nämäkin päätökset nieltiin lehdistössä ilman jyrkempää protestointia.

Sen sijaan vaatimukset Suomen Aseveljien Liiton lakkauttamisesta kohetasivat laajaa vastustusta ja keskustelu järjestön kohtalosta siirtyi vuoden 1945 puolelle. Lakkautushanke herätti ankaraa vastustusta myös Turun lehdistössä. Asian herättämää keskustelua on kuvattu Turun Aleksis Kivi -kerhon syksyllä julkaisemassa kirjassa Turku sodasta rauhaan.

Aseveliliitto oli perustettu heti talvisodan jälkeen. Liitto ilmoitti tehtäväkseen sodan johdosta vaikeuksiin joutuneiden aseveljien, sotaleskien ja -orpojen, sotainvalidien sekä siirtoväen avustamisen. Aseveliliitto harjoittikin varsin mittavaa avustustoimintaa. Rahallisten avustusten lisäksi järjestö hankki toimintansa aikana rintamamiehille noin 4600 tilaa ja antoi ammattikoulutusta noin 2000 sotaleskelle. Jatkosodan päättyessä liitolla oli ympäri maata yli 700 jäsenyhdistystä ja lähes 250 000 jäsentä.

Toisaalta aseveliliitto toki ilmensi selkeästi niin sanottua talvisodan henkeä. Liitto toimi vastavoimana välirauhan aikana kommunistien johdolla perustetulle Suomen ja Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuralle, joka levitti aggressiivisesti Neuvostoliiton propagandaa Suomessa. Vaikka aseveliliiton johdossa toimi näkyviä oikeistolaisia kuten Paavo Talvela, L. Arvi P. Poijärvi ja Jussi Saukkonen, järjestölle oli leimallista nimenomaan sosiaalidemokraattien vahva panos. Asevelisotilaiden voimahahmoja olivat muun muassa Väinö Leskinen, Veikko Helle ja Unto Varjonen. Isänmaallinen maanpuolustushenki yhdisti liiton jäsenistöä.

Turun lehdet puolustavat aseveliliittoa

Käydyssä julkisessa keskustelussa porvarillinen ja suurelta osin sosiaalidemokraattinenkin lehdistö korosti aseveliliiton kaikkinaista epäpoliit-

SUOMEN ASEVELJIEN LIITTO LAKKAUTETTU

**Liitto jakoi avustuksina viime
vuonna yli 70 milj. mk. —
Jäsenmäärä vuoden lopulla
n. 200.000**

Valtioneuvosto päätti eilisessä esittelyssä lakkauttaa Suomen Aseveljien Liiton kaikkine alajärjestöineen ja siihen kuuluvine naisjärjestöineen.

Suomen Aseveljien Liiton huoltotyöhön käyttämä rahamäärä nousee viime vuodelta 70.740.000 markkaan. Tämä rahamäärä käytettiin kaiken kaikkiaan 95.073 tapauksessa.

Lähemmin huoltolukuja tarkasteltaessa voidaan todeta, että enemmässä kuin puolessa kaikista tapauksista on huoltoavustusta annettu kaatuneitten omaisille eli kaikkiaan 51.998 tapauksessa. Aseveljille itselleen taikka heidän perheilleen annettua avustuksesta mainittakoon, että rakennusavustuksia oli 3.345 tapausta ja viljelys- ja esun-tiloja yhteensä 4.616 tapausta.

Edelleen käy huoltotilastosta ilmi, että useimmat huoltotapaukset ovat olleet Hämeen piirissä eli 15.365 tapausta. Hämeen asevelipiirissä käytet-

tiin varoja tähän tarkoitukseen 7.646.241 mk. Tämän lisäksi tulee Itä-Hämeen alueella jaettu avustus 3.598 tapauksessa 1.725.842 markkaa. Lähinnä seuraavana asevelipiirinä on Varsinais-Suomi, jossa 7.506 tapauksessa käytettiin varoja 3.990.450 markkaa. Pohjois-, Keski- ja Etelä-Pohjanmaan piirit ovat myös tilastossa alkupäässä. Niissä on käytetty huoltovaroja seuraavasti: Pohjois-Pohjanmaa 6.555 tapausta 5.423.769 markkaa, Etelä-Pohjanmaa 6.153 tapausta, 3.410.305 markkaa, Keski-Pohjanmaa 4.331 tapausta 2.651.220 markkaa ja Pohjanmaan ruotsalainen piiri 4.529 tapausta 1.881.206 markkaa, Lapin piiri 4.202 tapausta 3.087.425 (Jatk. siv. 4)

tisuutta sekä suurta merkitystä sodasta kärsineiden rintamamiesten ja heidän perheidensä auttamisessa ja huoltamisessa. Kommunistit puolestaan käyttivät kaikkia mahdollisia kanavia vaatiessaan järjestön lakkauttamista. Niinpä Turun Sanomatkin paheksui pääkirjoituksessaan tammikuun puolivälissä, että jopa Suomi-Neuvostoliitto -seuran kokouksissa on hyväksytetty ponsia aseveliliiton lakkauttamisesta: ”Tolkuttomilla syytöksillä, että aseveljien huoltojärjestö muka olisi fascistinen organisaatio, vain haitataan hyvien suhteiden kehitystä, koska siten kylvetään epäluuloa Neuvostoliiton edustajiin.”

Naapurin epäluulo oli kuitenkin kylvetty. Jo 20. tammikuuta lehdet joutuivat julkaisemaan Neuvostoliiton virallisen tietotoimiston TASS:in tiedonannon, jossa arvioitiin, miten Suomi oli täyttänyt välirauhan ehtoja. Muutoin melko suopea arvio päättyi tyyliin toteamukseen 21. artiklan osalta: ”Huolimatta Suomen yhteiskuntapiirien vaatimuksesta fascistista Aseveljien liittoa ei vielä tähän mennessä ole lakkautettu, vaan se toimii edelleen.”

Turkulaiset lehdet eivät kuitenkaan antaneet vielä periksi. Turun Sanomissa hehkutetaan seuraavana päivänä Turun Aseveljet ry:n laajaa

Asevelitaloja syntymässä: Kenraali Siilasvuon aloitteesta rakennetaan Uhtuan Kiestingin suunnalla sotatoimen ohella punaisista kelohongista asevelitaloja, jotka käsittävät asuinrakennuksen, navetan ja saunan. Valmistuttuaan tällainen asevelitalo kuljetetaan aseveliyhdistyksen toiminta-alueelle pystytettäväksi ja luovutetaan sodassa haavoittuneen tai kaatuneen aseveljen perheelle asuttavaksi. Uhtua, Kiestinki 18.2.1942.

avustustyötä ja jäsenmäärän kasvua. Yhdistyksen sihteeri Paul Frank kertoo lisääntyneestä huoltotyön tarpeesta, joka aiheutui talven pommituksista, kesällä muuttuneesta sotatilanteesta ja kotiuttamisvaiheesta. Sosialisti-lehti (myöhempi Turun Päivälehti) kuvaa Turun Aseveljery:n järjestämää informaatiotilaisuutta rintamamiestonttien saantimahdollisuuksista ja omakotirakentamisen rahoituskysymyksistä. Uusi Aura puolestaan haastattelee Turun Aseveljen naisjaoston puheenjohtajaa Kaarina Suontaustaa, joka kertoo jaoston laajasta huoltotyöstä ja tulevaisuuden suunnitelmista juhlatilaisuuksineen ja ompeluiltoineen.

Valvontakomissio ei näistä argumenteista vakuutu. Suurlähettiläs Orlov päinvastoin heittää löylyä kiukaalle väittämällä, että komissio katsoo aseveliliiton pyrkivän vaikuttamaan tulossa olevien eduskuntavaalien tulokseen revansismin hengessä.

Tunnustusta ja kiitollisuutta

Kun lakkautuspäätös sitten tehdään, turkulaislehdet tuomitsevat sen aikaansa nähden rohkean suorasanaisesti. Åbo Underrättelser nostaa esiin väärät syytökset ”fascismista”, joita ”radikaalien kansalaisryhmi- en agitaatiokampanjassa” on esitetty

täysin epäpoliittista asevelijärjestöä kohtaan pyrkien samalla vääristämään asetelmia lähestyviä eduskuntavaaleja silmällä pitäen. Lehden mukaan ”fascismia, johon viitataan, ei löydy. Se esiintyy vain verukkeena kampanjassa, jossa ilmaisua käytetään leimaamaan kaikkia eri tavoin ajattelevia.”

Uusi Aura puolestaan ylistää suomalaisia koettelemusten hetkillä yhdistänyttä asevelihenkeä: ”... Suomen Aseveljen liitto on syntynyt ja kasvanut puhtaasti suomalaisesta maaperästä. Asevelitoiminta oli sen uuden, hedelmällisen ja ihmeitä aikaansaaneen yhteisyydentunteen ja

Laatokan puolustajien tähtiasemiesilta Sortavalassa 25.3.1944. Yhdistetty haitaripartio esiintyy ja asemieskuoro laulaa. Georg de Godzinsky. SA kuva

asevelihengen toteuttamista käytännössä, joka syntyi talvisodan verikentillä.” Pääkirjoitus päättyy kiitoksen sanoihin: ”Kun Aseveljien liitto nyt lakkaa toimimasta, niin siihen kohdistuu koko Suomen kansan ja erityisesti kymmenien tuhansien vähäväkisten perheiden tunnustus ja kiitollisuus.”

Vastineeksi sotilainen toverikuntaliitto

SKDL:n turkulaista Uutta Päivää ei tämän keskustelun aikana vielä ollut, mutta kansandemokraattien kanta asiaan ei jäänyt kenellekään epäselväksi. Heti alettuaan ilmestyä kesäkuussa lehti ylisti liiton ”vastineeksi” perustetun Entisten Sotilaiden Toverikuntien Liiton toimintaa. Tämä liitto vaati muun muassa, että myös ”poliittisista syistä sodasta kieltäytyneillä on ehdoton oikeus

korvauksen saantiin kärsimistään taloudellisista menetyksistä”.

On kuitenkin selvää, että vaikka aseveljien järjestö lakkautettiin, ei itse asevelihenki sammunut.

Porvarilliset voimat ja maltilliset sosiaalidemokraatit löysivät Suomen politiikassa tulevana vuosikymmeninä useinkin toisensa vastustaessaan kommunistien valtopyrkimyksiä. Erityisen tunnetuksi tuli tamperelainen ”aseveliakseli”. Siellä kokoomus ja sosiaalidemokraatit muodostivat valtuustossa selkeän enemmistön, ja myös usein käyttivät valtaa yhdessä. Samanlaisia piirteitä löytyi Turunkin kunnallispolitiikasta, joskin Turussa porvarillinen puoli oli enemmän hajallaan ja SKDL selkeästi demareita vahvempi.

Timo Niitemaa

Kirjoittaja on turkulainen tietokirjailija

Erikoistarjous

Turun Aleksis Kivi -kerhon julkaiseman teoksen Turku sodasta rauhaan saa Turun Kansallisen Kirjakaupan myymälöistä asevelihintaan 25 euroa (norm. 34 euroa) mainitsemalla sanan ”veteraanialennus”.

ASEVELI-ILTA

KAKSKERRAN SK:n TALOLLA

26. 12. 43 klo 20

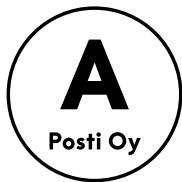
OHJELMA:

ALKUSOITTO
TERVEHDYSSANAT
YHTEISLAULUA
LAUSUNTAA
MUSIIKKIA
YKSINLAULUA
PILAILUA
YHTEISLAULUA

SOITTOA
PUHE
DUETTO
YHTEISLAULUA
LAULULEIKKEJÄ
ILOISIA LAULUJA
LAUSUNTAA
MUSIIKKIA

YHTEISLAULUA
YKSINÄYTÖKSINEN KOMEDIA
"KIHLAUS"

LIPUT MK 25:—

Posti Green

Levollista juhlapyhien aikaa. Vietetään se toisistamme huolehtien.

Tänä jouluna lahjoitamme tukea ja toivoa lapsille ja nuorille. Varsinais-Suomen mielenterveysomaiset FinFami ry järjestää tuellamme ryhmä- ja virkistystoimintaa lapsille, joiden perheenjäsenellä on mielenterveyden haasteita.

Rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta 2021!

OP Turun Seutu

VELJESVIESTI

Turun Sotaveteraanit Ry:n jäsenlehti
Vastaava toimittaja: Pekka Paatero
Päätoimittaja: Aimo Forsell
Puh. 050 463 5501
Toimittaja: Osmo Suominen

Toimisto
Läntinen Pitkäkatu 37, 20100 Turku
Puh. (02) 251 6870